Шырока разгарнем навукова-даследчую работу студэнтаў

Ініцыятыва адобрана

РЭКТАРЫЯТ БДУ АДОБРЫЎ ІНІЦЫЯТЫВУ ПАРТЫЙНЫХ І ПРОФСАЮЗНЫХ АРГАНІЗАЦЫЙ УНІВЕРСІТЭТА АБ ПРАВЯДЗЕННІ 22-ГА САКАВІКА КАНФЕРЭНЦЫІ ЧЛЕНАЎ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧЫХ ГУРТКОЎ. ДЛЯ РАСПРАЦОЎКІ КАНКРЭТНЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ ПА НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ РАБОЦЕ, А ТАКСАМА ДЛЯ ПРАВЯДЗЕННЯ ПАДРЫХТОЎЧАЙ РАБОТЫ ДА КАНФЕРЭНЦЫІ, ВЫЛУЧАНА КАМІСІЯ У СКЛАДЗЕ КУЧЫНСКАГА (СТАРШЫНЯ КАМІСІІ), АКАДЭМІКА НІКОЛЬСКАГА, ПРАФ. БОРДАКОВА, ЕРМОЛЕНКО, ДЫДЫРКО, АД МЯСЦКОМА ТАВ. КАЛЯДА, АД ПРАФКОМА ТАВ. КАМІНСКАГА І АД СТУДЭНТАЎ ТАВ. ТОКЕРА.

УСІМ ЗАГАДЧЫКАМ КАФЕДР І ДЭКАНАТАМ РЭКТАРЫЯТ ПРАПАНАВАЎ АБМЕРКАВАЦЬ СТАНОВІШЧА НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ РАБОТЫ НА ФАКУЛЬТЭТАХ І ЗРАБІЦЬ НЕАБХОДНЫЯ ЗАХАДЫ ДЛЯ ПАЛЯПШЭННЯ ГЭТАГА УЧАСТКА РАБОТЫ.

У МЭТАХ ДАЛЕЙШАГА СТЫМУЛЯВАННЯ РУХУ ВЫДАТНІКАЎ ВУЧОБЫ РЭКТАРЫЯТ ПРАПАНАВАЎ ЗАГАДЧЫКУ БІБЛІЯТЭКІ ТАВ. ЗАРЭЦКАМУ АБСЛУГОЎВАЦЬ СТУДЭНТАЎ-ВЫДАТНІКАЎ ВУЧОБЫ БЕЗ УСЯКАЙ ЧАРГІ.

ВЫЛУЧАН ФОНД ДЛЯ АВАНСАВАГА КРЭДЫТАВАННЯ ВЫДАТНІКАЎ ВУЧОБЫ НА СПРАВУ НАБЫЦЦЯ НАВУКОВАЙ ЛІТАРАТУРЫ Ў 2.000 РУБЛЕЎ.

Тав. ПУЗЕВІЧ — выдатнік 2-га курса батанікаў — член навукова-даследчага гуртка сістэматыкі раслін.

НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЯ РАБОТА СТУДЭНТАЎ

ПРАФЕСАР П. П. БОРДАКОЎ.

Універсітэт павінен рыхтаваць у асноўным высока-кваліфікаваныя кадры для навукова-даследчых устаноў і выкладчыкаў для вышэйшых навучальных устаноў. Адсюль ясна, што ў сістэме універсітэцкага выкладання адно з галоўнейшых месц павінна займаць навуковая работа студэнтаў па той ці іншай спецыяльнасці.

Не сакрэт, што ў БДУ навуковая работа студэнтаў знаходзіцца амаль на задворках. Далека не на ўсіх факультэтах, а тым больш далека не пры ўсіх кафедрах арганізаваны навуковыя гурткі. Заняткі ў існуючых гуртках маюць рад недахонаў: пераважаюць даклады рэфератнага характару, слаба разгорнута самастойна-эксперыментальная і даследчая работа і г. д. Ўдзел вельмі нязначны ўдзел у гуртковай рабоце студэнтаў-выдатнікаў, не гледзячы на тлумачэнне ЦБ пролетсуда, згодна якога студэнт не можа лічыцца выдатнікам, калі ён не прымае ўдзелу ў навукова-даследчай рабоце. Студэнцкімі навуковымі заняткамі ніхто не кіруе, няма агульнага плану, няма належнага кантролю. Адна з важнейшых функцыі універсітэта — навуковая падрыхтоўка студэнтаў — пушчана на самацёк.

Надыходзячая канферэнцыя, прысвечаная навуковай рабоце студэнтаў, ставіць сваёй задачай у корані змяніць становішча. Характэрна, што ініцыятыва па арганізацыі канферэнцыі належыць студэнтам. Гэта гаворыць аб тым, што самі студэнты ўсвядомілі неабходнасць сур'ёзнай навуковай работы,—факт, які мае велізарнае значэнне.

Справа спецыяльнай камісіі — распрацаваць мерапрыемствы па ўзняцці на належную вышыню навукова-даследчай работы студэнтаў. Мне асабіста здаецца, што трэба зрабіць наступнае:

Па-першае, трэба абавязаць кафедры, пры якіх ёсць навуковыя гурткі, у найкарацейшы тэрмін прадставіць навучальнай частцы падрабязныя планы заняткаў па першае верасня 1936 года (бо рад работ, напрыклад, збор прыродазнаўча-гістарычнага матэрыялу можа быць выканан толькі ўлетку). Калі пры кафедрах гурткоў няма, дык іх трэба тэрмінова арганізаваць.

Таксама неабходна адпусціць кафедрам сродкі для навуковай работы студэнтаў, згодна спецыяльных каштарысаў, бо ва многіх выпадках без папярэдніх грашовых затрат паставіць здавальняюча работу немагчыма.

Трэба абавязаць усіх выкладчыкаў, якія працуюць ва універсітэце, прымаць актыўны ўдзел у навуковых гуртках, бо многія выкладчыкі, якія працуюць па сумяшчэнню, рашуча ад гэтага адмаўляюцца.

Для вызначэння максімальнай колькасці часу для навуковых заняткаў трэба перагледзець вучэбныя планы. Таксама трэба правесці неабходныя меры па ўрэгуляванню бюджэта студэнцкага часу, згодна наметкам, дадзеным мною на спецыяльным паседжанні навуковага савета.

Трэба абавязаць усіх студэнтаў-выдатнікаў прымаць актыўны ўдзел у рабоце гурткоў. Студэнтаў, якія адмаўляюцца ад гэтага, выключаць з выдатнікаў.

Я прапаную ўвесці ў дыпломах пункт аб навуковай рабоце студэнта. Вылучаць найбольш навукова падрыхтаваных студэнтаў у аспірантуру, а таксама выдаваць характарыстыкі для назначэння іх на адпаведныя пасады ў навукова-даследчых установах.

Для лепшай зацікаўленасці ў пастаноўцы навукова-даследчай работы трэба ўвесці сістэму прэміравання факультэтаў, кафедр і асобных выкладчыкаў, а таксама прэміраванне студэнтаў, якія дабіліся высокіх паказчыкаў у навуковай галіне.

З першага верасня 1936 года я прапаную практыкаваць выданне зборнікаў лепшых студэнцкіх работ. Неабходна таксама папоўніць нашу бібліятэку кнігамі і журналамі, якія патрэбны для студэнцкіх навуковых работ, для чаго кафедры павінны прадставіць адпаведныя спісы.

Мне здаецца, што пры навучальнай частцы універсітэта неабходна стварыць пастаянную камісію, усклаўшы на яе функцыю кантролю садзейнасці навуковай рабоце студэнтаў.

Вядома, усе гэтыя прапановы не вычэрпваюць тых мерапрыемстваў, якія патрэбны для належнай пастаноўкі работы. Для гэтага патрэбен актыўны ўдзел рэктарыята, партыйных і грамадскіх арганізацый, выкладчыкаў і шырокіх мас студэнтаў, у першую чаргу выдатнікаў.

Час не чакае. Пытанне даўно наспела, і яго трэба вырашыць у найкарацейшы час.

На пасяджэнні кафедры гісторыі

13 САКАВІКА АДБЫЛОСЯ ПАСЯДЖЭННЕ КАФЕДРЫ ГІСТОРЫІ З УДЗЕЛАМ АКАДЭМІКА ШЧАРБАКОВА, ПРАФЕСАРОЎ ПЕРЦАВА, ПОТАША, БАЧКАРОВА, ДАЦЭНТА ІШАНІЧНАГА, АСПІРАНТАЎ І СТУДЭНТАЎ ГІСТФАКА. НА ПАСЯДЖЭННІ КАФЕДРЫ АБМЕРКАВАНА ПЫТАННЕ АБ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ РАБОЦЕ СТУДЭНТАЎ.

ТУТ-ЖА ДАГАВАРЫЛІСЯ, ШТО ДА КАНЦА НАВУЧАЛЬНАГА ГОДА БУДЗЕ ПРАЧЫТАНА ШЭСЦЬ НАВУКОВЫХ ДАКЛАДАЎ. ТАК, АКАДЭМІК ШЧАРБАКОЎ ПРАЧЫТАЕ ДАКЛАД НА ТЭМУ: «НОВЫЯ ДАКУМЕНТЫ КАНЦА 16—18 СТ. ПА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСЬ», ПРАФ. ПЕРЦАЎ — «БУРЖУАЗНАЯ ГІСТОРЫЯГРАФІЯ Ў СЯРЭДНЯВЯКОЎІ» І АСПІРАНТ ШЛОСБЕРГ — «СЯЛЯНСКІ РУХ НА БЕЛАРУСІ Ў ПЕРЫЯД ПАДЗЕЛУ РЭЧЫ ПАСПАЛІТАЙ».

У МЭТАХ РАЗГОРТВАННЯ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ РАБОТЫ СЯРОД СТУДЭНТАЎ АРГАНІЗОЎВАЮЦЦА СІСТЭМАТЫЧНЫЯ КАНСУЛЬТАЦЫІ НАВУКОВЫМІ РАБОТНІКАМІ КАФЕДРЫ.

КАФЕДРА ПАСТАНАВІЛА ВЫПУСКАЦЬ НАВУКОВЫ БЮЛЕТЭНЬ. У СКЛАД РЭДКАЛЕГІІ ЎВЕДЗЕНЫ АКАДЭМІК НІКОЛЬСКІ, АСПІРАНТ ШЛОСБЕРГ І СТУДЭНТ МАЛЮКЕВІЧ.

Прафесар фізікі маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта МІХЛІН чытае лекцыю аспірантам у процівагазе.

> *„Да навукі вядзе не шырокая ваенная дарога, і толькі той можа разлічваць дасягнуць яе ззяючых вяршын, хто, не палохаючыся труднасцей карабкаецца па яе крутых сцежках".*
>
> **(К. МАРКС).**

> *„Навука таму і называецца навукай, што яна не прызнае фетышаў, не баіцца падняць руку на аджываючае, старое і чула прыслухоўваецца да голасу вопыту, практыкі".*
>
> **(І. СТАЛІН).**

Акадэмік Н. Нікольскі

СЕМІНАРЫ—АСНОВА НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Асноўная задача гістарычных факультэтаў заключаецца у падрыхтоўцы высока-кваліфікаваных навуковых кадраў у галіне марксісцка-ленінскай гістарычнай навукі. Адсюль пытанне аб арганізацыі навукова-даследчай работы студэнтаў-гісторыкаў набывае першаступеннае значэнне.

Першай прадпасылкай арганізацыі навукова-даследчай работы студэнтаў-гісторыкаў павінна быць адпаведная арганізацыя семінарскіх заняткаў.

Гэтыя заняткі на гістарычных факультэтах павінны будавацца не па прынцыпу дапаможных заняткаў, у форме рэпетыцыі ці прапрацоўкі асобных пытанняў курса, а па прынцыпу свайго роду школы тэхнікі навукова-даследчай работы. Такі характар павінны насіць ужо прасемінарскія заняткі на першым курсе. Семінарскія заняткі на наступных курсах павінны будавацца так, каб па меры засваення гістарычнага матэрыялу і па меры аўладання тэхнікай гістарычнай даследчай работы маглі ставіцца і вырашацца даступныя для студэнтаў тэмы даследчага характару.

Выходзячы з гэтага, я паставіў прасемінарскія заняткі на першым курсе 1934—35 года як заняткі прапедэўтычнага (падрыхтоўчага) тыпу. Яны насілі форму, галоўным чынам, чытання і тлумачэння ўрыўкаў з першакрыніц пад кіраўніцтвам прафесара. Папярэдняя прапрацоўка ўрыўкаў праводзілася брыгадамі. Ад кожнай брыгады рабілі невялікі (5—10 мінут) цэлы даклад, які служыў выходным пунктам для калектыўнай прапрацоўкі на занятках. Такім чынам, студэнты прывучаліся да карыстання першакрыніцамі, пры чым у першую чаргу павінны былі засвоіць асноўныя элементарныя прыёмы гістарычнай крытыкі. Работа вялася як над дакументальным, так і над гістарычным матэрыяламі.

На базе праробленай за 1934—35 год работы у бягучым навучальным годзе мною пастаўлены заняткі нармальнага семінарскага тыпу. Кожны студэнт павінен распрацаваць адну тэму і прадставіць па ёй пісьмовы даклад. Для разборкі тэмы ўказваюцца: 1) асноўныя ўрыўкі з першакрыніц, 2) мінімальна неабходныя ўрыўкі з літаратуры, 3) установачныя выказванні Маркса і Энгельса па даных пытаннях.

Кожны студэнт павінен даказаць, што ён умее прымяніць да гістарычнага матэрыялу марксісцкі метад апрацоўкі і што ён можа разбірацца ў першакрыніцах і абгрунтоўваць іх матэрыялам сваё палажэнні. Літаратурныя дапаможнікі павінны служыць пры гэтым іменна толькі дапаможнікамі, а да ўрыўкаў з буржуазнай гісторыяграфіі студэнт павінен праявіць і свае гістарычныя адносіны.

Асаблівасць маіх заняткаў гэтага года заключаецца яшчэ і ў тым, што кожны студэнт, апрача свайго даклада, павінен прадставіць яшчэ падрабязны вусны крытычны разбор аднаго з дакладаў таварышоў, папярэдне прачытаўшы крытыкуемы даклад і ўвесь паказаны для апошняга матэрыял. Гэта заданне мае вялізарнае метадалагічнае значэнне, бо яно не толькі прывучае студэнтаў да правільных прыёмаў крытычнай работы, але таксама дапамагае студэнтам унікнуць памылак пры рабоце над сваімі тэмамі.

У працэсе падрыхтавання работы я даю студэнтам кансультацыі па ўсіх пытаннях, па якіх яны сустракаюць труднасці. Гэтыя кансультацыі я лічу неабходнымі для кожнага дакладчыка. На кансультацыях мною даюцца метадалагічныя і тэхнічныя ўказанні, каб дапамагчы дакладчыку аўладаць і правільна выкарыстаць указаны яму матэрыял для распрацоўкі тэм.

Якія-ж першыя вынікі семінарскіх заняткаў за апошняе паўгоддзе? За гэты час былі прадстаўлены, прачытаны і разабраны дзевяць дакладаў. З іх адзін аказаўся нездавальняючым, астатнія здавальняючымі. Хоць у некаторых з іх былі даволі буйныя недахопы, аднак, іх аўтары добрасумленна прапрацавалі ўказаны матэрыял і па меры сваіх сіл і магчымасцей стараліся даць самастойныя работы.

Пакажу коратка асноўныя агульныя недахопы, выяўленыя за тры месяцы. Па-першае, выявілася, што далёка не ўсе студэнты добра ўсвоілі агульны курс старажытнай гісторыі. Гэта часткова сказалася ў дакладах, але часцей выяўляецца ў спрэчках. Між тым агульны курс — гэта фундамент для работы н кожнай спецыяльнай тэмай. Зараз гэта ясна для ўсіх удзельнікаў семінара.

Па-другое, выступаўшыя дакладчыкі не ўмеюць тэхнічна правільна выкарыстоўваць установачныя выказванні Маркса і Энгельса. Звычайна яны сканцэнтроўваюць гэты матэрыял ва ўводнай частцы, а ў гістарычнай частцы ў іншы раз аб ім забываюць. Толькі адзін даклад быў пабудаван у гэтых адносінах правільна. Але буйных метадалагічных памылак да гэтага часу ў дакладах не было.

Па-трэцяе, дакладчыкі паказалі, што яны ўмеюць выбіраць з крыніц матэрыялы, якія адносяцца да тэмы, але яшчэ слабы ў галіне крытычнага аналізу. Усякая крыніца, якім-бы ні быў яе змест, звычайна называецца «дакументам», не высвятляецца ступень яго дасгавернасці, не звараечваецца ўвага на яго эпоху, на палітычныя погляды яго аўтараў і т. д. На апошніх занятках перамаганне гэтага недахопу пачалося ўжо з боку студэнтаў у спрэчках.

Па-чацвертае, сказваецца агульная слабасць тэхнікі як агульналітаратурнага парадку, так і спецыяльна гістарычнай тэхнікі. Гэта праяўляецца ў недастатковай прапрацоўцы плана, у няўменні правільна вызначыць суадносіны асобных частак работы і выразна іх дыферэнцыяваць, у няўменні даваць цытаты ў такім выглядзе, каб яны адразу і поўнасцю дасягалі сваёй мэты і ў цэлым радзе іншых больш дробных недахопаў.

У гэтым поўгоддзі прадстаіць работа, якая дасць магчымасць зрабіць некаторыя канчатковыя вывады. Зараз можна толькі сказаць, што метадалагічная аснова ў студэнтаў другога курса дастатковая, але што фактычны фундамент — у выглядзе добрага ўсваення агульнага курса — слабы, і што на шляху аўладання тэхнікай зроблены яшчэ толькі першыя крокі.

Тут я падыходжу да другога асноўнага пытання — арганізацыі навукова-даследчай работы студэнтаў. Мне здаецца, што на семінарскіх занятках першага і другога курсаў трэба свядома ставіць задачу адбору студэнтаў, якія маюць задаткі навукова-даследчага характару. Мы менш за ўсё павінны арыентавацца на «масавую» вытворчасць «сярэдняга» навуковага работніка. Наадварот, не забываючы аб гэтай «сярэдняй» масе, мы павінны ў першую чаргу выдзеліць і асабліва навучыць і падрыхтаваць найбольш здольных і выдатных студэнтаў. Таму, пачынаючы з трэцяга курса побач з агульнымі семінарскімі заняткамі трэба арганізаваць спецыяльныя заняткі з тымі студэнтамі, якія выдзяляюцца з агульнай масы на першым і другім курсах. Я не прадвырашаю зараз формы гэтых заняткаў. Магчыма, гэта будуць гурткі пад кіраўніцтвам прафесараў; магчыма, гэта будуць асобныя семінары павышанага тыпу; магчыма і то, і другое.

Такому працэсу адбору мы ўсякім чынам павінны садзейнічаць. Ён не павінен быць аддан самацёку. Яго трэба стымуляваць усімі магчымымі сродкамі, асабліва друкаваннем лепшых студэнцкіх дакладаў ва ўніверсітэцкіх выданнях, спецыяльным прэміраваннем і т. д. Гэтыя меры павінны ўжывацца да лепшых дакладаў студэнтаў, пачынаючы з прасемінараў першага курса. Побач з гэтым трэба павысіць якасць усваення агульных гістарычных курсаў, вылучаючы і тут выдатнікаў з агульнай масы.

Аддаючы гэтыя мае прапановы думкі на шырокае абмеркаванне выкладчыкаў і студэнтаў, я спадзяюся атрымаць ад таварышаў каштоўныя заўвагі, каб палепшыць сваю ўласную работу, перамагчы яе недахопы.